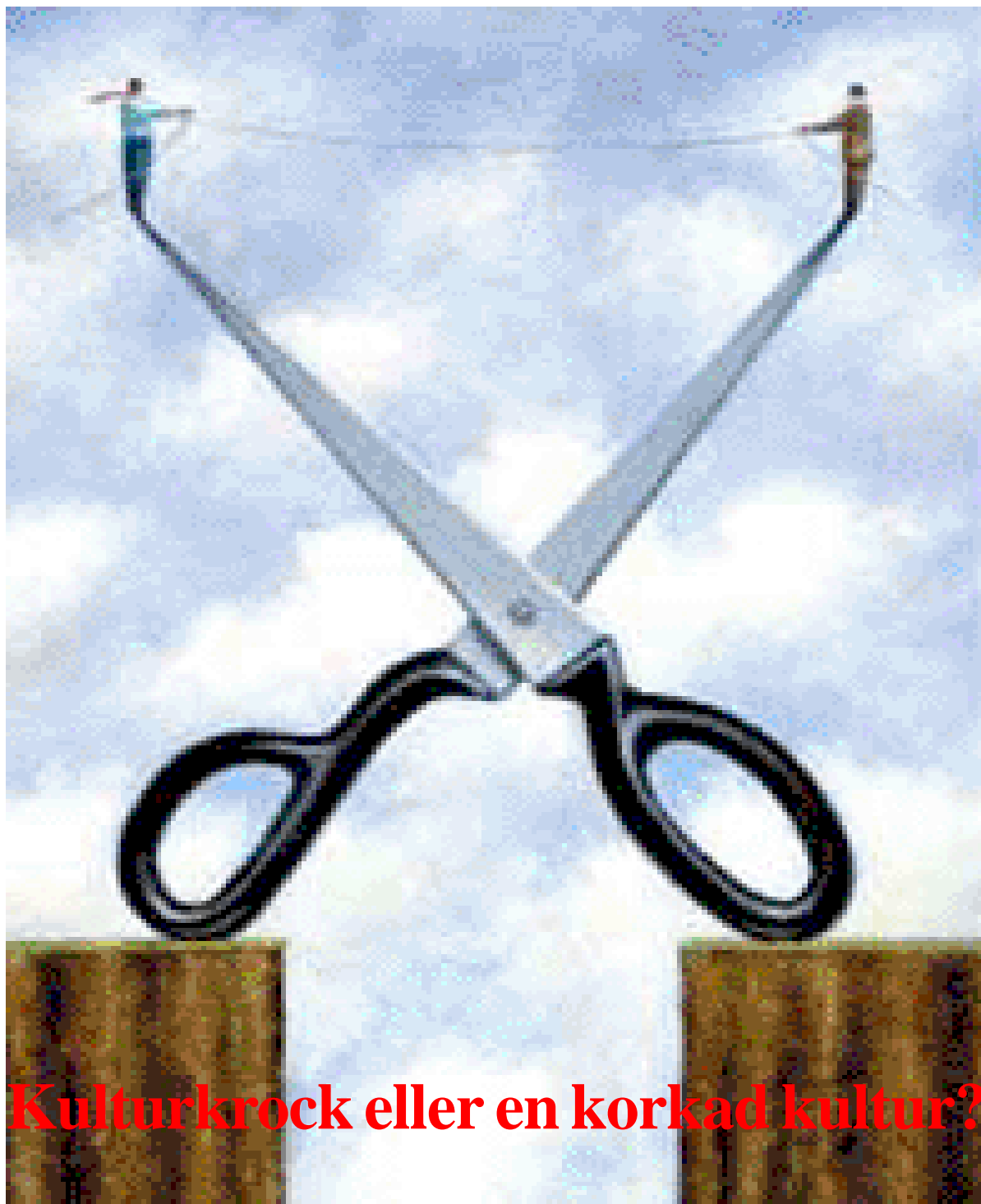

DARVAG

Nr 3/2005

Kulturkrock eller en korkad kultur?

Kulturkrock eller en korkad kultur?

De allra första dagarna när jag precis kommit till Sveriges, var jag inte så bekant med det svenska samhället. Fast jag kan inte påstå att det helt främmande heller. Jag hade läst Per Lagerqvists *Banabas*, några verk av August Stenbergs och naturligtvis bekantat mig med Astrid Lindgren och PIPPI.

Innan jag flydde hit hörde jag massor om Sveriges. Bland annat, att det rådde brist på kärlek, alltså sannkärlek här och att kulturen var mycket annorlunda. Man påstod att industrialismen hade tagit kol på alla mänsklig förhållanden, och att på grund av dessa ”fria förhållan-

den”, kunde man inte hitta romantisk kärlek här.

Fem dagar till nya året åkte jag på bussen. Snön låg som ett täcke över allt. Tallskogarna var i sin vackraste utsikt. Lampor lyste över allt och jag var särskilt förtjust i de is ljusstakar som folk hade ställt vid deras lägenhets dörrar: Tänk att ha eld på is flammande, det var så vackert.

Ett gammalt par åkte med på bussen. De log åt mina barn. Och det ledde till en mänsklig ögonkontakt. Ja, det är ögonens språk som tar sig över alla andra språk mellan människor. När vi skulles

gå av såg jag att mannen hade en stor burk med sylt i handen och en väska på armen samtidigt som han tog kvinnans hand i sin som gick med hjälp av en käpp. Då gick jag fram och sa: may i help you? Och ville med det erbjudandet ta damen i hand och hjälpa henne av bussen. Då svarade han nej. Jag blev ledsen och tänkte att han kanske tror att jag har utländskt virus. När vi steg av bussen räckte mannen mig sylt burken och sa: you Can help me with that if you want. Jag tog hans tunga syltburk och vi började gå tillsammans. Vi kom till en

Darvag på svenska nr 3/2005

Redaktör och ansvarig utgivare

Suzan Bahar

Redaktion

Ida Andersson

Adel Ilyasi

Banafshe Sadjodi Zabeti

Baharan Sadjodi Zabeti

Rubar Sarhangi

Medverkande i detta nummer

Suzan Bahar

Magnus Hellström

Banafshe Sadjodi Zabeti

Reza Bagher

Adress

Darvag

Box 854

101 37 Stockholm

darvagmagazin@hotmail.com

www.darvag.com

Dikten om Darvag

Mina Plantager tårades ur

Parallellt med grannes plantage

liksom

Det regnar tårar av de sörjandes väntande ögon

Vid den nära stranden

De regniga dagarnas budbärare Darvag

Säg mig, när skall regnet falla

I min mörka trånga

Stuga

Som är tom på glädje

Och dess träväggar spricker

Av torrhet

Som kamraters hjärtan i längtan efter varandra

Regniga och blomstrande dagars budbärare

Darvag säg mig

När kommer det efterlängttade kära regnet?

Darvag

Nima Yushij (1897-1960)

Översättning:

Suzan Bahar

Banafshe Sadjodi Zabeti

väg korsning och då mannen sa: vi are going this way och plötslig stoppade han handen i fickan och tog fram plånboken. Jag fick en jätte klunk i halsen då jag trodde att han skulle betala mig för att jag är MÖRK HÅRIG. Jag var beredd på de värsta fraserna som jag skulle säga till mitt försvar; att jag hjälpte dig för vi högaktar de äldre i vår kultur, att vi gör massor av uppoffring för varandra utan att vilja ha betalt på någon sätt. Men han tog fram ett foto ur sin plånbok och sträckte fram den till mig och sa: ser du denna flicka_ och jag såg en verkligen söt tjej på bilden, då sa han: det är hon vid arton års ålder. Sedan dess (i 60 år) har jag hennes hand i min och jag kommer aldrig att lämna den över till någon annan så länge jag är vid liv.

All snack om kärlek och dess icke existens som jag hade hört om svenskarna försvann. Hela bilden raserades samman. Jag fortsatte med glädjetårar som föll ned på kinden.

Nyligen träffade jag ett annat gammalt par då jag var på väg från kulturrådet tillbaka till stan över skäppholmsbron. Jag stannade på busshållplatsen och de var där. Mannen tittade på mig och sa: du är vacker. Jag log åt honom och svarade: det är din dam som är mycket vackert för det var hon. De skrattade och damen sa nej han har rätt du är vacker sedan börjades vi tala med varandra. Hon berättade att de varit gifta i 50 år

men att de inte längre levde i samma hus eftersom hon ville att hennes barn skulle komma och sova över och han tyckte att det blev så mycket oväsen i huset. Så nu levde de nära varandra i två olika lägenheter istället.

Jag tänkte det vore bra om man hade möjligheten att behålla förhållanden utan att vara tvungna att leva under ett tak. Vilken bra kultur va?

Jag har hört och läst många definitionen om kultur. Men har kommit fram till detta av erfarenhet, att kultur har sin grund i de sociala och ekonomiska förhållandena. Visst det finns skillnad mellan människor, hur de ser ut och uttrycker sig. Det är bara positivt tycker jag. Vad skulle vi göra i en enförmig värld med en icke skitande natur? Tänk om det bara fanns tulpaner (som ursprungligen kommer från Iran) och inte blåsippor eller nejlikor? Nog skulle det bli tröttsamt. Eller tänk om man var tvungen att äta potatis och korv eller Jonsson fres-telse varje dag? Vilket liv det skulle bli!

Jag tog mat och natur som exempel för att dessa har blivit trendiga begrepp att definiera kulturen med. Med hjälp av de begreppen kan man behålla den relativa kulturens definition, som i sin tur hjälper till att behålla människor segrade från varandra. För mig är kulturen de mänskliga och progressiva värderingar som det hela internationella mänskliga samhällen har åstad kommit genom tiderna Tror ni inte på mig?

Fråga då de iranier som har läst Per Lagerqvist, Moa Mattissons och Nils Ferlin. Fråga också de svenskar som läst shamlu. Hafez och foroogh farkhozad. Fråga alla som har tyckt om El Postino filmen. Fråga de som läst Hugo, Sartre Dickens, Russel etc. Fråga alla mödrar som är oroliga för sina barn: Fråga alla som har mist nära o kära på något sätt. Det är världs ekonomi som förvandlar oss till de vi är i många aspekter, när jag kom till Sverige var det mode eller trendigt att sitta och sticka på tåget. Alla, även män hade stickpinnar och garn med sig. Detta var mycket roligt för mig men inte nytt, Jag kände till många män även i Iran som höll på stickning, men inte på tåget eller bussen.

Sedan kom freestyle kulturen och alla började lyssna på radio eller musik. Efter det kom mobilen och alla pratade i mobil på tåget oavsett på vilket språk. Därefter kom det metro, alla läser gratis tidning på tåget. Numera har Lidel kulturen. Alla Stockholms bor avsatt ursprung handlar på netto eller lidel.

Så tänker jag varje gång när jag möter ordet kultur, speciellt när den vill skilja människor från varandra tänker jag på att det egentligen inte finns en kulturkrock. Tvärtom man skulle kunna säga att kulturen är korkad som vill separera människor från varandra!

Suzan Bahar

Alltför ofta
Är kultur en skilje tecken
Kalla den vad du vill:
Mat. Figur, natur
MEN
Konsten,. Litteraturen., Medkänslan
doftar.
SE
En blommande vänskap växer ur sprickan

Intervju med filmregissören Reza Bagher:

Ångest i kvadrat

”Det viktigaste är inte var jag kommer ifrån, utan vart jag är på väg”.

Jag träffar regissören Reza Bagher vid Kängurun utanför Stockholms Universitets bibliotek. Vi hälsar och jag känner genast av en avslappnad atmosfär. Vi ställer oss i kö för att köpa kaffe och jag hinner tala lite med Reza Bagher. Han är väldigt öppen och trevlig och min nervositet inför intervjun med en duktig regissör försvinner. Trots den röriga och högljudna miljön på Frescati(lunchtid) så störst inte Reza och känner sig redo för intervjun.

Reza Bagher kom till Europa som 17- åring där han utbildade sig till ingenjör i Sverige. När han blev klar med sin examen så skickade han beviset till sin mor, han ville göra ”mamma glad” säger han och ler. Vad var det då som fick honom att bli filmregissör? Hur hamnade han i de banorna på 70-talet?

Du kom till Europa som 17- årig från Iran. Mötte du några kulturkrockar och i sådant fall, vilken var din första kulturkrock?

□ Jag hamnade först i Tyskland(München) och min första kulturkrock var när jag skulle åka buss och såg till min förvåning en vacker tjej med

blont hår sitta bakom ratten. Min första tanke var att hon förmodligen inte kunde köra. Hemma i Iran var det macho att köra stora fordon. Jag vågade inte åka med bussen för att jag trodde att hon skulle krocka. Efter många om och men så klev jag på en buss

med en kvinnlig förare.

Kan man säga att detta var din första resa mellan två kulturer?

□ Ja absolut. Jag kommer aldrig att glömma den bilden, i mina tankar fanns det då klara könsroller och att en kvinna skulle göra något så

"manligt" trodde jag aldrig.

När kom du till Sverige och i vilken miljö hamnade du då?

Jag kom till Sverige 1976. Nu kommer detta att låta som en kliché, men min första erfarenhet av Sverige var mörker, snö och kyla. Detta var då

Men när jag kom till Sverige upptäckte jag att Sverige hade en rikare kultur, egen kultur, som man var rädd om.

Hur kom du på att du ville bli film-skapare/konstnär istället för att jobba som ingenjör?

På gymnasiet så spelade

där jag bodde. Alla mina studentkamrater och vänner åkte hem medan jag var ensam. I min lilla lägenhet kände jag "ångest i kvadrat", säger Reza. Jag tittade mycket på TV och såg "Kvarteret korpen" som Bo Videberg regisserat och som jag tycker är

liberalismen präglade ideologier och tankesätt i Sverige och kvinnofrigörelsens tid. Jag upptäckte att kvinnosynen skilde sig från den jag själv hade och erfarit hemma. Irans bild av västvärlden var att en otrolig amerikaniserad värld.

jag lite teater, "lattjade" lite. Intresset för film fanns redan. Film, Cinema var mer tillgängligt än teater som krävde större språkkunskaper. Första identifieringen med film skapande var en julafton i "Lappis"(Lappkärrsberget)

den bästa svenska filmen någonsin.

Vad kände du när du såg filmen? Vad var det som gjorde "Kvarteret Korpen" till Sveriges bästa film?

Jag kände hur en "gubbe" från Malmö 1963 gjort en film

som handlade om mig. Känslan och förmågan att kommunicera bortom tid och rum fanns redan inom mig. Att nå andra människor känslomässigt och beröra dessa liksom jag blev berörd av "Kvartret korpen" var något jag ville.

Som färdigutbildad ingenjör kände Reza att han bedragit sig själv i fyra år. På luncherna satt han själv och hade ingen att tala med. Han ville förmedla känslor som spränger både tid och rum.

□ *Jag började göra kortfilmer och så småningom gifte jag mig vilket jag mig en känslomässig trygghet som gjorde att jag kom närmare mig själv. Jag började studera filmvetenskap. På den tiden var film inte så tillgängligt som idag och jag hade bara råd att göra en tagning. Min första kortfilm var "Havet är långt borta" och handlade om vilshenhet.*

Har du lämnat en del av dig själv i Iran eller ser du det som att du tagit med dig mycket därifrån?

□ *Man ska inte vara slav under sitt förflutna säger Reza Bager allvarligt. Det gör en hämmad. Var jag kommer ifrån är viktigt men vart jag är på väg är viktigast! Man ska stå för den man är och inte bry sig om världen är mogen för dig, utan det viktiga är att du är mogen för dig med hjärtat i kroppen.*

Reza Bagher berättar om en illusion han har om den dag han återvänder till Iran. Han vet att han kommer att känna sig omtumlad. Men att något

inom honom "överjaget" kommer att känna att hans Iran inte är kvar. Att han har förändrats. Han drar även en parallell mellan laxar och invandrare som vill tillbaka till sina hemländer efter "ett helt liv".

□ *Laxar kommer från en liten flod och simmar motströms men när de ska lägga ägg så simmar de tillbaka. Denna liknelse går att göra med invandrare, att det ger en falsk trygghet att åka tillbaka till sitt hemland.*

Hur pass redo är Sverige för "Invandrare" tror du? Reza drar en parallell mellan invandrare och laxar:

□ *Sverige är ett homogent samhälle och tar inte riktigt emot andra kulturer på samma sätt som exempelvis Italien. Sverige behöver bli stärkare i sin kultur för att låta ta emot andra kulturer.*

Kärleken verkar vara ett återkommande tema i dina verk, hur viktigt är kärleken för dig?

□ *Kärleken är egentligen den enda religionen (Bagher hänvisar till Da Vinci koden). Kärleken finns i våra "hårddiskar" långt innan vi föds.*

Vingar av glas handlar om två kulturer som möts. Hur gör man en sån film utan att stärka fördomar som finns och rasismen i samhället? Tror du att såna filmer hjälper att påverka invandrar ungdomars frihet i Sverige?

□ *"Vingar av Glas" hjälper utsatta grupper i samhället. Det är en produkt av en nödvändighet. Jag kanske lyckades öppna vägen för andra som kanske inte vågat ta upp såna frågor. Fadimes*

Shaindals tragiska död ser jag inte som förgäves. Hon offrade sitt vardagliga liv för friheten.

Tror du att människor som använder våld liksom Fadmies far gjorde och karaktären Nazlis far gjorde i Vingar av Glas beror på maktlöshet?

□ *Absolut. Man utövar våld när man känner sig maktlös, utanförskap och exkludering i samhället ger tillfälle till segregation och isolering. Man känner sig underlägsen och ger sig på de som man ser vara "svagare" än man själv är. Jag tror även att man är påverkad av ett gammalt ursprung och annat samhälle, att det finns mycket grupptryck i hela det så kallade "hederbegreppet".*

Reza Bagher tycker att människor i vår värld har en tendens att ständigt sträva mot att förändra världen och alla institutioner medan de glömmer bort att granska sig själva. För att ändra världen måste man börja med sig själv, säger Reza. Detta är den ständiga kampen mot sig själv, man slåss mot sig själv.

Är det något vi glömt prata om som du vill säga till Darvags ungdomar?

□ *Det är viktigt att ta för sig i livet och inte tycka synd om sig själv. Självömkan är inte bra och leder ingen vart. Man ska inte se sig som ett offer. En positiv inställning till livet och omvärlden öppnar dörarna till en ljus framtid, och kom ihåg att leendet, är alltid oslagbart!*

Banafshe Sadjodi Zabeti,
journaliststuderande JMK

Kulturkrock eller korkad kultur?

Ett stort tack till Mandana Talami som möjliggjorde detta i den uppsatssamling hon gjort för Darvag. Vi kommer att fortsätta med temat i nästa nummer då vi kommer att ha de svenska elevernas definition av kultur med.

■ Thala 17 år: kulturkrock kan vara att man träffar på något som är annorlunda som man kanske har svårt att anpassa till.

Det kan vara från vilka värderingar man har till vilken mat man äter. Eller hur man behandlar andra. Folk från olika kulturen brukar ha olika traditioner.

■ 20 år: Jag känner mig som en svensk iranier. Jag känner mig tryggare i persisk folkmassa men samtidigt hata att umgås bland de iranier som finns på fester eller andra områden där iranier finns. För att en del av de vill vara med i allt och vill veta allt som på går i området eller i samhällen och för mig.

■ 18 år: Jag själv har inte halft eller sett mycket av kultur krock. De ända jag har märkt är att svenskarna behandlar kvinnor och män mer lika än invandrare.

■ 17 år: Det var år 1995 då jag gick av flygplanen i Arlanda. Allting var nytt för mig. Människorna, värdet, sättet som människor betydde sig. Jag kände mig utanför och tänkte detta är som en utmaning för mig. Jag hade mycket att lära, språk

ket stället, att Bette mig. Och allt annat som jag behövde lära mig för att komma i kap.

Kultur krock är ett ord som passar in här. Jag tittade mycket förvånad på dammarna som gick runt omkring med korta kjolar och dessutom var det få damer som bar slöjan, så som varenda dam var tvungen att ha i hemlandet, jag kunde inte låta bli att titta.

När jag började i skolan var allt annorlunda. Vi hade flickor som gick i klassen, lärarna var mycket trevliga än vad jag hade. Tänkt mig. I matsalen fanns inga skedar! Och maten smakade inte speciellt bra. Man skulle helt enkelt äta maten med gaffel och kniv. Jag bad efter att få sked de första skoldagarna. Men sedan blev jag tvungen att använda gaffel och kniv. Och nu efter 10 år är allt tvärtom, nu använder jag endast sked till soppa – Allt har blivit annorlunda nu. Jag känner mig hemma här i Sverige men Iran är mitt fosterland.

■ Mona 17 år: Jag tycker kultur är ett samhällets beteende mot olika situationer och samhällets religiösa sidor. Jag kan även ta fram olika exempel om kultur och kultur krock. Som: samhällens mat vanor, relationer mellan människor och m.M. Kultur krock är när man stöter på andra samhällets annorlunda saker och beteenden, till exempel när du inte kan acceptera något av samhällen eller ett land.

En kulturkrock för oss iranier här i

Sverige är relationen mellan människor.

Att vi iranier inte kan sluta att bjuda på något äter till våra kompisar men tvärt om brukar inte svenskarna bjuda på det dom äter.

I Iran brukar de flesta iranier umgås med deras grannar men här i Sverige svenskarna har inte sådana vanor att umgås med sina grannar. Iranier är väldigt osäkra och gör som deras vänner men svenskarna är mer säkra på sig själva och gör det dom känner och inget annat.

■ melodi 16 år: Vi iranier är mer beskyddande än svenskarna. Vi är även bättre på att överdriva. Iranier har strängare föräldrar och är mycket fängslade. De har mer koll på sina barn, vilket är bra till en viss del.

Svenskarna är nog mycket friare än oss. Jag som 16 åring iranier i ett svensk samhälle anser mig själv som väldigt annorlunda med svenskarna.

Jag vet att jag aldrig kommer att ha den friheten som en svensk har, men det vill jag ej ha. En svensk tjej kan vara ute hur länge som helst, dricka sig full och ha massa pojkvänner utan att föräldrarna reagera. Om en persisk tjej ens för sina föräldrars tillåtelse att leva på detta vis ändå blir det tjejs ryckte förstört. Många iranier och utlänningar som inte ens känner henne skulle se ner på henne. Allt detta p.g.a. En tjej som är ute för ofta eller träffar killar för ofta anses som "en dålig flicka" Detta kan få en att

tro jag är emot iranier, men nej jag älskar båda mitt land och mitt folk och skulle aldrig byta ut mitt liv mot en svensk.

■ jag som är en 16 årig pojke med föräldrar från Iran, tycker inte att jag har upplevt någon kulturkrock. Det kanske verkar konstigt för de flesta av er, men så är det, I ett så segregat samhälle så är det inte så självklart att kulturkrock hindras. Det är nog ganska naturligtvis med kulturkrock för nykomna invandrare. Men att sedan svenska medborgare (där de svensk födda är inkluderade) upplever kulturkrock är o naturligt för mig.

Jag säger inte att det är konstigt att man vill föra vidare sina kulturer som invandrare. Men man borde inte vara så konservativ och tro att sin kulturella bakgrund är bättre än alla andra. Man borde anpassa sig till den kultur man lever i nu. Men ändå glömmer inte sin kultur.

Många svenskar upplever säkerligen kulturkrock. Det beror på att folk inte har anpassat sig eller inte velat. Varför inte kombinera kulturer? Jag är uppväxt med persiska traditioner, seder och dylikt. Jag har kunnat anpassa mig bra, likaså min familj Vi glädjen åt båda persiska och svenska traditioner som mid-sommar ny års fet etc. Men, det är nog inte så självklart att man anpassas i fall man bor på invandrartäta orter där man sällan träffar svenskar, Desamma gäller svenskar som aldrig kommer i kontakt med invandrare. På så sätt uppstår kulturkrock som sedan kan eller leder till fördomar som sedan leder till Rasim och hat.

■ Askan 17 år: Vad är kultur egentligen? Ja, kultur kan vara lite olika saker, t. ex. Mat, kläder, hur människor är och , m.m.

Men det kan alltid uppstå kulturkrock mellan olika kulturer. Det kan bli krock mot olika saker. Mat kan vara ett väldigt stor ämne som kan oftast orsaka kultur krock, Om vi skulle ta Iran och Sverige och jämföra de, kan man hitta kulturkrock. T.ex. På maten, Vi iranier brukar äta lammhuvud som är väldigt konstig och äckligt för svenskarna . Svenska äter blodpudding som är väldigt motbjudande och konstigt för oss.

Jag har upplevt en stor kulturkrock mellan den persiska kulturen och den svenska kulturen. Ungdomar i Sverige brukar oftast vara i små gäng , de umgås inte med andra förutom de som de känner sig lika med. Det orsakar att många elever brukar vara ensam. Eller i den persiska kulturen spelar det ingen roll. Alla umgås med alla. Det är de kulturkrockerna jag har upplevt.

■ Milad 18: Livet är så olika här i Sverige . När jag flydde till Sverige var jag rädd för många saker , språket vankade vara skit svårt och livet i Sverige var tråkig . Drickande tjejer på helgarna var något som var nytt för mig. Kvinnorna lär i Sverige har makt jämfört med kvinnorna i

Iran. De kan skilja sig när de vill, och de för utbilda sig hur långt de vill. I skolan behandlas tjejer bättre än killar av lärarna. Och är lika fria som killar.

■ Navid 17 år: En dag i min förelskolan jag och en klasskamrat till mig började prata om vad våra föräldrar jobbade med och så vidare. Han själv var 16 år gammal och berättade att hans föräldrar inte har gift sig än, alltså de var sambo. Till mig som har en helt annan kultur var ovanligt att höra det.

■ Ett lands kultur visar landets egenskaper. Hur folket i det landet betar sig, vad de äter, för mat, hur de umgås, och m.m. Varje land har sin egen kultur och därför händer kultur krock när folket från olika länder träffar varandra. själv är jag från Iran och har bott där nästan hela mitt liv. Jag flyddes till Sverige för ca fem år sedan, och har fått uppleva kultur krock. Några minuter efter att jag gick av planet, såg jag ett par stå i ett hörn och kyssas. Sådant var väldigt onormal i hemlandet. Det finns mycket mer som jag har upplevt som har varit onormalt i hemlandet.

